

Libby Dayová

SÚČASNOSŤ

Sídli vo mne zlo – hmatateľné ako telesný orgán. Zarežte mi do brucha a vypadne z neho, tmavý a mäsitý, môžete ho rozšliapnuť na dlážke. Na vine je krv prúdiaca v žilách Dayovcov. Niečo s ňou nie je, ako má byť. V detstve som nikdy nebola dobré dievčatko, ale tie vraždy všetko iba zhoršili. Zo sirôtky Libby vyrástlo nevrlé, uhýbavé dievča, ktoré pendlovalo medzi vzdialenými príbuznými – bratancami z druhého kolena či pratetami a priateľmi priateľov, žijúcimi v karavanoch alebo polorozpadnutých rančerských príbytkoch po celom Kansase. Do školy som chodila v lacných handričkách po mŕtvej sestre. Košele so zažltnutými potnými flakmi pod pazuchami, smiešne plantavé nohavice s ovisnutým pudlom, stiahnuté ošúchaným opaskom, zapnutým na poslednej dierke. Na školských fotkách vyzerali moje vlasy vždy ako vrabčie hniezdo birety nasadené nakrivo akoby pristáli na mojej strapatej hlave iba náhodou oči obrúbené výraznými vačkami pripomínali oči pripitej sedliačky. Úsmev naznačovali len mierne zvlnené pery. Ak vôbec mohla byť reč o úsmeve.

Nebola som dieťa, ktoré všetci s láskou obskakujú, a dospela som v ženu, ktorú nemá nikto rád. Keby mal niekto nakresliť moju dušu, výsledkom by bola beztvárá bytosť s tesákmi.

Bol ponurý, sychravý marec, ležala som v posteli a predstavovala som si, ako si siahnem na život moja obľúbená kratochvíľa. Vložím si do úst brokovnicu, vystrelím, mykne mi hlavou, raz, dva razy, krv zastreika stenu. Šplech, plesk. „Chcela byť pochovaná, alebo spopolnená?“ budú sa vypytovať všetci. Nik to nebude vedieť. Pozostalí, nech to bude ktokoľvek, si budú pozerat' navzájom na topánky alebo na plecia, až kým nezavládne ticho. Potom ktosi hlučne postaví na kávu. Pri nečakanej smrti nepadne nič lepšie ako káva.

Vystrčila som nohu spod prikrývky, no nie a nie sa prinútiť, aby som ju spustila na dlážku. Asi na mňa dolieha depresia. Ako posledných dvadsaťštyri rokov. Kdesi v sebe vnímam svoje lepšie ja, krčí sa ukryté za pečeňou alebo pri slezine môjho nevyvinutého, detského tela

Libby, ktorá ma nabáda, aby som zdvihla zadok, konala, dospela, pohla sa ďalej. Ale zlo zvyčajne zvíťazí. Vlastný brat mi vyvraždil rodinu, keď som mala sedem. Zabil mi mamu aj dve sestry výstrely, údery sekery, chrčanie. Potom som už nemala čo robiť, nikto odo mňa nič neočakával.

Keď som dovŕšila osemnásť, dostala som 321 374 dolárov výsledok úsilia dobroprajných duší, čo sa dočítali o mojom smutnom príbehu v tlači, dobrodincov, ktorých *srdcia mi vychádzali v ústrety*. Zakaždým keď počujem tú frázu počúvam ju často, vybavím si maľované červené srdiečka s vtáčimi krídelkami, letiace k jednému z mojich biednych detských domovov, k dievčatku pri okne, ktoré im kýva a potom chytá žiarivé srdiečka, spŕška zelených bankoviek mi dopadá na hlavu, ďakujem vám, vďaka, nekonečná vďaka! Až kým som nedosiahla plnoletosť, spomínané finančné dary sa ukladali na konzervatívny bankový účet, čo poskočil nahor každé dva-tri roky, keď môj príbeh oprášil nejaký časopis alebo televízna stanica. Veľký deň malej Libby: Jediná, čo prežila masakru na prérii, oslavuje trpkú sladkých desať rokov. (Ja, s umastenými vrkôčikmi na trávniku zošliapanom vačicami pred karavanom tety Diane. Tetine nohy ako stĺpy pod krátkou sukňou v žltej tráve za mnou.) Statočné dieťa dovŕšilo sladkých šestnásť! (Ja, ešte vždy drobná, tvár osvetlená narodeninovými sviečkami, blúzka tesná v prsiach, v ten rok dorástli do košíkov D, komický kontrast v porovnaní s mojím útlým telom, absurdné porno.)

Žila som z tých prachov vyše trinásť rokov, ale už z nich nezostalo skoro nič. V to popoludnie som mala stretnutie, kde som sa mala dozvedieť, koľko vlastne zvýšilo. Raz za rok ma muž, ktorý spravoval moje peniaze, bankár menom Jim Jeffreys s ružovými lícami a nežmurkajúcimi očami, prinútil ísť s ním na večeru hovoril tomu „inventúra“. Objednali sme si jedlo asi za dvadsať dolárov a zhovárali sa o mojom živote koniec koncov, poznal ma, keď som bola takáto maličká, do popuku! Ja som o Jimovi Jeffreysovi nevedela skoro nič, a sama som sa ho nikdy na nič nepýtala, k našim stretnutiam som zakaždým pristupovala s postojom dieťaťa: Buď zdvorilá a na nič sa nehraj, nech to máš čím skôr za sebou. Jednoslabičné odpovede, útrpné vzdychy. (O Jimovi Jeffreysovi som usúdila, že musí byť kresťan, hlboko veriaci – mal trpezlivosť a optimizmus človeka, ktorý si myslí, že Boh ho stále pozoruje.) Do „inventúry“ chýbalo ešte osem, deväť mesiacov, ale tentoraz Jim Jeffreys nástojil na skoršom stretnutí, nechával mi odkazy, vážnym tlmeným hlasom zdôrazňoval, že urobil všetko, aby „predĺžil životnosť fondu“, ale nadišiel čas zväziť „ďalšie kroky“.

A tu je ďalší dôkaz zla vo mne: hneď mi zišla na um Jamie, ďalšie malé dievčatko z bulvárnych plátok, priezvisko si nepamätám, stratila celú rodinu v tom istom roku – v osemdesiatom piatom. Prišla o časť tváre v ohni, založil ho jej vlastný otec. Pri požiari

zahynula celá rodina. Zakaždým keď vyberám peniaze z bankomatu, spomeniem si na Jamie keby mi nebola ukradla časť slávy, mala by som dvakrát toľko prachov. Jamie kdesi vymetá obchody, nakupuje exkluzívne kabelky, šperky či výživné krémy na rozžiarenie a vyhladenie svojej zjazvenej pleti. Máte pravdu, odsúdeniahodná úvaha. Ešteže som si to uvedomovala.

Konečne som sa vymotala z postele a s teatrálnym vzdychom som zamierila do prednej časti svojho príbytku. Prenajala som si malý tehlový domček, obkolesený skupinkou rovnakých tehlových domčekov, učupených na vysokom skalnom zráze s výhľadom na staré bitútky Kansas City. Kansas City v štáte Missouri, nie v štáte Kansas. To je veľký rozdiel.

Moja malá osada pánubohu za chrbtom nemá ani meno. Hovoria jej iba Niekde tam. Bizarné miesto osídlené chudákmi, ktorým poskytujú nižšie úverové sadzby, samá slepá ulička a psie exkrementy. V ostatných domčekoch sa tlačia starí ľudia, bývajú tam, odkedy ich postavili. Celé dni trávajú v oknách s drôtenými sieťkami proti hmyzu, siví a roztrasení ani huspenina, ich sledivým očiam nič neujde. Občas sa zdvihnú a poberú k svojim autám obozretným šuchtavým stareckým krokom, ten krok vyvoláva vo mne pocit viny, že im neponúkam pomoc. Ale asi by ju ani neprijali. Nie sú vôbec priateľskí – starci so stisnutými perami a zamosúrenými tvármi sa nenadchýňajú susedou tá nová, hovoria o mne. Celé ovzdušie vibruje ich nesúhlasom, pohrdaním; len o dva domy ďalej vybrechuje od svitu do mrku vychudnutý hrdzavý pes, v noci zasa zavýja; nepretržitý hluk v úzadí, aký vám môže hocikedy udrieť na mozog, tu a tam stíchnu na niekoľko blahodarných sekúnd, no potom sa ozve znovu. Jediný radostný zvuk ranný džavot detí v predškolskom veku zvyčajne prespím. Vlečú sa ako malí vojačikovia do celodenného predškolského zariadenia kdesi v útrobach potkanieho bludiska uličiek za mojím chrbtom, každé kľčovito zvierajú svoj kúsok špagátu, čo drží v ruke dospelý. Knišu sa ani malé tučniaky popred moje okná každé ráno, ale nikdy ich nevidím vracat' sa. Akiste preputujú dookola celý svet, aby ráno mohli opäť prejsť popred moje okná vo zvyčajnom čase. Akokoľvek, mám pocit, že som s nimi nejako zviazaná. Sú to tri dievčatka a chlapček, zrejme majú rady sýtočervené bundičky a keď ich nevidím, ak zaspím a prepasiem ich, klesám na duchu. Mám depku. Ten výraz používala moja mama, určite znie menej dramaticky ako depresia. Mám depku už dvadsaťštyri rokov.

Na stretnutie s Jeffreysom som si obliekla sukňu a blúzku, cítim sa ako trpaslička, šaty dospelaj ženy mi nikdy celkom nesedia. Mám ledva meter päťdesiat, presnejšie, meter štyridsaťšesť ale som dosť pri tele. No a čo. Mám tridsaťjeden, ale ľudia sa mi zväčša prihovárajú maznavým tónom ako malému dieťaťu, ktoré chcú obdarovať pastelkami.

Vykročila som po briežku zarastenom burinou pred mojím domom, susedov pes brechal ako najatý. Dve kostričky vtáčích mláďat s rozmliaždenými zobákmi a krídelkami na chodníku neďaleko môjho auta pripomínajú plazy. Sú tam asi rok. Pritiahnu môj zrak každé ráno, keď nastupujem do auta, darmo odvraciam zrak. Nezaškodil by poriadny lejak, aby ich spláchol.

Na predných schodoch domu naproti sa zhovárajú dve ženy, cítim, ako uhýbajú pohľadom. Nikoho tu nepoznám po mene. Keby jedna z tých dvoch žien zomrela, nemohla by som si ani vzdychnúť: „Chuderka pani Zalinská už je tam.“ Mohla by som len povedať: „Tá stará ježibaba naproti konečne otrčila kopytá.“

Cítim sa ako príznak dieťaťa, keď nasadám do svojho anonymného auta strednej veľkosti, vyzerá ako z plastu. Stále čakám, že sa zjaví niekto z obchodných zástupcov firmy a vyhlási, čo je zjavné: „Prepáčte, bol to iba vtip. Na tomto sa nedá jazdiť. Trochu sme si z vás utiahli.“ Ako v tranze absolvujem vo svojom hračkovom aute desaťminútovú jazdu do mesta, kde sa mám stretnúť s Jimom Jeffreysom. Zastanem na parkovisku pred steakhousom s dvadsaťminútovým meškaním. Viem, že sa iba láskavo usmeje a nezmieni sa ani slovom, že idem neskoro.

Mala som zavolať, keď prídem, aby mohol prísť po mňa k autu. Reštauráciu starý dobrý klasický steakhouse obklopujú neobývané baraky, vyvolávajú v ňom obavy, že v tých vybrakovaných skeletoch čaká na mňa banda grázlov znásilňujúcich ženy. Jim Jeffreys by si nerád vyslúžil povest' Chlapa, ktorý sa nepostaral, aby sa malej Libby Dayovej nestalo nič zlé. ODVÁŽNEJ MALEJ DAYOVEJ, ÚBOHÉMU MALÉMU DIEVČATKU, sedemročnému červenovlasému drobcovi s veľkými modrými očami, jedinému, ktorý prežil MASAKRU V PRÉRII, KANSASKÉ VRAŽEDNÉ ŠIALENSTVO, SATANSKÝ OBETNÝ OBRAD NA FARME, sa nesmie stať nič zlé. Moju mamu a dve staršie sestry zavraždil Ben. Práve ja, jediná, čo prežila, som ho označila za vraha. Ja som bola to bystré dievčatko, ktoré odovzdalo vlastného brata uctievaného Diabla do rúk spravodlivosti. Bola to bomba. Enquirer uverejnil moju dojímavú fotografiu s textom TVÁR ANJELA na titulnej strane.

Zahľadela som sa do spätného zrkadla, doteraz na mňa z neho pozerala detská tvár. Pehy mi vybledli, zuby sa vyrovnali, ale nos som mala stále ako gombičku a oči ani taniere. Vlasy som mala odfarbené na blond, ale už mi začali vyrastať hrdzavé korenky. Vyzeralo to, akoby mi krvácala lebka, najmä v podvečerných slnečných lúčoch. Desivo. Zapálila som si. Nefajčila som niekoľko mesiacov, no zrazu som si zmyslela, že potrebujem cigaretu. Som raz taká, pri ničom nevydržím.

„Ideme na to, malá Dayová,“ povedala som si nahlas. Robím to, keď sa hnuším sama sebe.

Vystúpila som z auta a zamierila k reštaurácii s cigaretou v pravej ruke, aby som sa nemusela pozerat' na ľavú skaličenú. Stmievalo sa. Po oblohe sa presúvali skupiny oblakov podobné byvolím čriedam. Pri rieke sa medzi spleťou diaľničných výjazdov vypínali staré obilné silá, chmúrne a nečinné.

Vykročila som po pustom parkovisku posiatom úlomkami skla vytvárajúcimi všakovaké obrazce. Nikto ma neprepadol. Koniec koncov, bolo iba päť preč. Jim Jeffreys večeral zavčasu a bol na to hrdý.

Keď som vošla, sedel pri bare, popíjal sladké bublinky. Len čo ma uvidel, vylovil z vrecka na saku mobil a zízal naň, akoby ho zradil.

„Volala si mi?“ zamračil sa.

„Zabudla som,“ klamala som.

Usmial sa. „Dobre. Aj tak som rád, že ťa vidím, zlatko. Prichystaná na rozhovor o vážnych veciach?“

Plesol na pult dva doláre a viedol ma k boxu potiahnutému červenou kožou, z trhlín a prasklín vyliezala žltá výplň. Keď som doň vkĺzla, poškriabala ma na lýtkach. Oviaľ ma cigaretový pach z čalúnenia.

Jim Jeffreys nikdy nepil v mojej prítomnosti alkohol a ani raz sa nespýtal, či si nedám drink, ale keď prišiel čašník, objednala som si pohár červeného a sledovala, ako potláča údiv alebo sklamanie, či čo sa už hodilo k Jimovi Jeffreysovi. Akú značku? spýtal sa čašník. Nemala som ani potuchy, nikdy som si nevedela zapamätať názvy vína, červeného či bieleho, ani ktorú časť názvu treba povedať, tak som odvetila iba *domáce*. Jim Jeffreys si objednal steak, ja dvojité porciu zapekaných plnených zemiakov a čašník sa vzdialil. Jim Jeffreys si zhlboka vzdychol ako zubár a povedal: „Nuž, Libby, vstupujeme do nového, celkom iného štádia.“

„Koľko ostalo?“ spýtala som sa a v duchu som sa modlila *povedzdesaťtisíc, povedzdesaťtisíc*.

„Čítaš vôbec správy odo mňa?“

„Občas.“ Ďalšia lož.

„A moje odkazy?“

„Hapruje vám mobil. Často vynecháva.“ Vypočula som si dost', aby mi bolo jasné, že som v keli. Zvyčajne som vypla telefón už po Jimovej prvej vete, začínala sa vždy rovnako: *Libby, tu je tvoj priateľ Jim Jeffreys*.

Jim Jeffreys si spojil brušká prstov oboch rúk a našpúlil spodnú peru. „Zostatok vo fonde je deväťstoosemdesiatdva dolárov a dvanásť centov. Ako som už spomínal, keby si si bola

našla nejakú pravidelnú prácu, doplnili by sme ho, ale...“ Rozhodil rukami a vystrúhal ľútostivú grimasu, „nestalo sa.“

„A čo kniha, nepomohla...?“

„Ľutujem, Libby, ale nie. Opakujem ti to každý rok. Ty za nič nemôžeš, ale nepomohla ani kniha... Vôbec.“

Pred niekoľkými rokmi, pri príležitosti mojich blížiacich sa dvadsiatych piatych narodenín sa na mňa obrátil vydavateľ publikácií poskytujúcich rady, ako riešiť svoje osobné problémy, či by som nenapísala príbeh, ako sa mi podarilo zvíťaziť nad príznakmi minulosti. Nezvíťazila som nad ničím, ale súhlasila som a po telefóne som sa dohodla s autorkou z New Jersey, že ho napíše namiesto mňa. Kniha vyšla na Vianoce 2002. Na obálke bola moja fotka s nepekným strapatým účesom. Názov znel: *Dayová, ako ju nepoznáte! Nestačí prekonať detskú traumú – treba ju poraziť!* Dvesto strán drístov o pozitívnom myslení dopĺňalo niekoľko momentiek z môjho detstva s nebohými členmi mojej rodiny. Vyplatili mi honorár 8 000 dolárov a niekoľko združení „tých, čo prežili“ ma pozvalo na besedu. Letela som do Toleda na stretnutie mužov, ktorí osireli v útľom veku, a do Tulsy na stretnutie tínedžerov, ktorým zabili matky ich vlastní otcovia. Podpisovala som svoju knihu fufnavým sopľavým deckám, ktoré mi kládli rozčuľujúce otázky, napríklad, či moja mama piekla koláče. Podpisovala som ju starcom, čo na mňa čumeli spoza okuliarov so sklami hrubými ako dno pivovej fľaše, ovievaná ich dychom raziacim zmesou praženej kávy a žalúdočnej kyseliny.

Písala som do nej „Hor sa do nového dňa s Dayovou“ alebo „Čakajú vás nové dni s Dayovou!“ Ešteže som svoje priezvisko Day, v angličtine znamená deň, mohla použiť ako slovnú hračku. Ľudia, ktorí sa chceli so mnou stretnúť, vyzerali unavení a zúfalí, neisto postávali obďaleč v malých voľných skupinkách. Len čo som si uvedomila, že mi za to nik nezaplatí, účasť na ďalších akciách som odmietla. Senzácia opadla.

„Myslela som, že vynesie viac,“ zašomrala som. Túžila som, aby kniha zarobila, s uvzatosťou malého dieťaťa ak budem naozaj chcieť, moje želanie sa splní. Malo by sa splniť.

„Chápem,“ prikývol Jim Jeffreys. Po šiestich rokoch už nebolo čo dodať. Pozoroval ma, ako pijem víno. „Z druhej strany, Libby, dáva ti to nové, zaujímavé možnosti. Čím by si chcela byť, keď dospeješ?“

Myslel to určite dobre, ale zaplavila ma zlosť. Nechcela som byť ničím, doriti, v tom bol ten háčik.

„Naozaj neostali žiadne peniaze?“

Jim Jeffreys trúchlivo pokrútil hlavou a začal si soliť steak, čo mu práve priniesli, jazierko krvi okolo neho pripomínalo nápoj Kool-Aid.

„A čo nové príspevky? Blíži sa dvadsiate piate výročie.“ Znovu ma zaplavil hnev, tentoraz preto, lebo ma prinútil vysloviť to nahlas. Ben začal vraždiť 3. januára 1985 okolo druhej popoludní. Tento dátum bol dátumom zmasakrovania mojej rodiny, a ja sa naň mám tešiť? Ako môže niekto vypustiť z úst čosi také? Prečo neostalo aspoň 5000?

Znovu pokrútil hlavou. „Viac neostalo, Libby. Koľkože máš rokov? Tridsať? Si dospelá. Čas pokročil. Ľudia chcú pomáhať iným malým dievčatkám, nie...“

„... nie mne.“

„Bohužiaľ.“

„Čas pokročil? Vážne?“ Mala som pocit, že ma všetci opustili ako keď som bola malá a niektorá teta alebo bratanec ma zhodili u inej tety či bratanca so slovami: „Už nevládzem, teraz sa o ňu chvíľu staraj ty.“

Nová teta či bratanec boli milí asi týždeň, snažili sa zo všetkých síl ulahodiť zatrpknutému decku, ale popravde som bola zväčša vinná ja. Naozaj, nehovorí zo mňa obeť. Jednému bratancovi som postriekala dlážku v izbe lakom na vlasy značky Aqua Net a zapálila ju. Moja najobľúbenejšia teta Diane, mamina sestra, sa ma ujala a poslala ma preč najmenej päť-šesť ráz, skôr než predom mnou zabuchla dvere navždy. Vyparatila som jej kadečo zlé.

„K vraždám prichádza stále, Libby,“ hučal do mňa Jim Jeffreys. „Ľudia majú krátku pamäť. Nevšimla si si, aký cirkus teraz robia okolo Lisette Stephensovej?“

Lisette Stephensová bola pekná dvadsaťpäťročná brunetka – zmizla bez stopy, keď sa vracala domov z večere na Deň vďakyvzdania. Hľadalo ju celé Kansas City – kedykoľvek ste zapli správy, z obrazovky sa na vás usmievala jej tvár. Začiatkom februára o nej vedela celá krajina. Uplynul mesiac a vyšetrovanie nepokročilo. Lisette Stephensová bola mŕtva, teraz to už vedeli všetci, no nikto sa nechcel vzdať prvý.

„Ale,“ pokračoval Jim Jeffreys, „akiste by všetci radi počuli, že sa ti vodí dobre.“

„Úžasne.“

„Nechcela by si študovať?“ spýtal sa a vložil si do úst kusisko mäsa.

„Nie.“

„A keby sme ti našli prácu v kancelárii, papierovanie, zakladanie fasciklov a podobne...?“

„Nie.“ Stiahla som sa nadurdene do seba, nevšímajúc si jedlo. Ďalší obľúbený výraz mojej mamy: durdiť sa. Spôsob, ako otravovať svojou zlou náladou ostatných. Agresívna forma depresie.

„Čo keby si o tom popremýšľala – povedzme týždeň...“ Napchával sa mäsom, vidlička sa mihala vo vzduchu. Jim Jeffreys chcel odísť. Jim Jeffreys tu skončil.

Pred odchodom mi nechal tri listové obálky a venoval úškrn – mal pôsobiť povzbudzujúco. Tri obálky, všetky vyzerali ako brak. Jim Jeffreys mi kedysi nosil škatule od topánok plné pošty, väčšinou listy so šekmi. Podpísala som šek a darca dostal odo mňa ďakovný list napísaný tlačovým písmom. „Ďakujem Vám za dar. Ľudia jako Vy mi pomáhajú vidieť budúcnosť v krajších farbách. S pozdravom Vaša Libby Dayová.“ Zakaždým nespisovné jako, lebo Jim Jeffreys sa nazdával, že ľudia to budú pokladať za veľavravné.

Ale škatule od topánok s finančnými príspevkami sa stali minulosťou a teraz som tu sedela s tromi listami a otázkou, čo s načatým večerom. Vrátila som sa k autu, nastúpila a pobrala sa domov. Až keď na mňa zablikalo niekoľko vozov, uvedomila som si, že nemám zapnuté svetlá. Na pozadí východnej oblohy sa jagalo Kansas City, zhluk jednoduchých, priemerne vysokých sídel syndikátov, tu a tam ju prepichovali stožiare vysieláčov. Pokúšala som sa predstaviť si, čo všetko by som mohla podniknúť, keby som nemala hlboko do vrecka. Všeličo, čo robia dospelí. Predstavovala som si samu seba v ošetrovateľskom čepci a s teplomerom v ruke, potom v úhladnej policajnej uniforme, ako prevádzam dieťa na druhú stranu ulice, s perlovým náhrdelníkom na krku a v kvetovanej zástere, ako chystám večeru svojmu milovanému mužičkovi. Si úplne mimo, pomyslela som si. Život dospelých poznáš iba z obrázkových kníh. Skôr než mi to prebleslo hlavou, videla som sa, ako píšem na tabuľu ABC, sledovaná jasnými očkami prváčikov.

Pokúsila som sa vybaviť si nejaké reálnejšie zamestnanie. Niečo s počítačmi? Zapisovanie nejakých údajov? Služby zákazníkom? Raz som videla film, kde si jedna žena zarábala na živobytie tak, že chodila von so psami, oblečená v montérkach, svetri a vždy niesla kvety, slintajúce psy ju stále s láskou oblizovali. Ale psy som nemala rada, bála som sa ich. Naostatok mi, prirodzene, zišlo na um farmárčenie. Naša rodina sa mu venovala asi storočie, aj mama, až kým ju nezabil Ben. Potom sa farma predala.

Aj tak by som nevedela, ako sa starať o farmu. Spomínam si, ako sa Ben čvachtal v studenom jarnom blate a odtláčal teľce, čo mu stáli v ceste; na mamine drapľavé ruky prehŕňajúce sa v čerešňovo sfarbených gul'ôčkach, čo dozrejú do zniiek ciroku dvojfarebného; na jačanie Michelle a Debby, ktoré skáču po balíkoch sena v stodole. „Pichá to!“ sťažovala sa vždy Debby, no zasa skočila. Nikdy nevydržím spomínať dlhšie. Tieto spomienky som označila ako zvlášť nebezpečnú oblasť. Temné miesto. Keď si dlhšie predstavujem mamu, ako sa usiluje opraviť pokazený kávovar, alebo Michelle, ako tancuje po izbe v bavlnenej nočnej košeli, s hrubými podkolenkami vytiahnutými po kolená, hneď sa mi zjaví pred očami Temné miesto. Šialené jasnočervené šmuhy zvukov tej noci. Neodbytné, pravidelné, rytmické údery sekery, ako keby rúbala drevo. Ozveny výstrelov z brokovnice

na stiesnenej chodbe. Hysterické jačanie mojej matky, podobné škreku sojky, ktorá sa snaží chrániť svoje mladé, hoci jej chýba polovica hlavy.

Čo vlastne robí administratívna asistentka? uvažujem.

Zastala som pred svojím domom a vystúpila na kamennú dlažbovú kocku, kam ktosi pred niekoľkými desaťročiami načarbal Jimmy miluje Tinu. Občas mi krátko prebleslo hlavou, čo asi robí táto dvojica. On, druholigový bejzbalový hráč, ona, žena v domácnosti v Pittsburgu, zápasí s rakovinou. On, rozvedený hasič, ona, právnička, čo sa utopila kdesi na severnom pobreží Mexického zálivu. Ona, učiteľka, jeho zložil srdcový záchvat v dvadsiatich rokoch. Užitočná, neveľmi optimistická hra mysle. Väčšinou som jednému dožičila smrť.

Zdvihla som zrak k svojmu prenajatému obydlIU a zamarilo sa mi, že strecha je nachýlená. Keby sa preborila, neprišla by som o veľa. Nevlas-

ntila som nič hodnotné okrem starého vyslúžilého kocúra. Volal sa Buck a mal ma celkom rád. Vykročila som po poprehýbaných schodoch napitých vodou a hneď ku mne doľahlo nespokojné mraučanie. Len čo som otvorila dvere, starý kocúr sa knísavo blížil ku mne ako kraksňa s rozbitým volantom. Doma som už nemala žiadne krmivo pre mačky – kupovala som ho raz za týždeň spolu s ostatnými vecami, a tak som otvorila chladničku, vybrala niekoľko plátkov obschnutého švajčiarskeho syra a hodila som mu ich. Potom som si sadla, aby som otvorila listy prstami páchnucimi ako od kyslého mlieka.

Otvorila som len prvý, k ďalším som sa nedostala.

Milá slečna Dayová!

Pevne verím, že dostanete list, ktorý som Vám napísal, keďže nemáte webovú stránku. Už roky pozorne sledujem Vaše životné osudy. Úprimne by ma zaujímalo, ako sa máte a čo robíte v poslednom čase. Mávate nejaké verejné vystúpenia? Som členom združenia, ktoré by bolo ochotné zaplatiť Vám päťsto libier za každé také vystúpenie. Prosím, spojte sa so mnou, rád Vám poskytnem ďalšie informácie.

Váš

Lyle Wirth

P. S. Ide o bežnú obchodnú ponuku.

Striptíz? Porno? V časoch, keď mi vyšla kniha, ktorú som už spomenula, v časti so zábermi Malá Dayová podrástla je najpozoruhodnejšia fotografia, kde mám sedemnásť – veľké, kypré ženské prsia napínajú na prasknutie špinavobielu vestičku. Po jej zverejnení som dostala viacero ponúk od pochybných nudistických plátkov, ale ani jeden mi neponúkal

dosť, aby som sa nimi zaoberala vážnejšie. Ani päťsto dolárov mi nebude stačiť, ak sa mám vyzliekať donaha. Ale možno – uvažuj pozitívne, maličká – možno ide o normálnu ponuku, čo ak ma chce vidieť ďalšia skupina smútiacich pozostalých, ktorí budú brať moje vystúpenie ako príležitosť vyliat si srdce? Päťsto dolárov za niekoľko hodín súcitu – to je slušné, nie?

List bol naklepaný na stroji, iba telefónne číslo naspodku bolo asertívne dopísané rukou normálnym atramentom. Vytukala som ho v nádeji, že sa ozve odkazovač. Namiesto toho zavládlo hlboké ticho; niekto zdvihol, ale mlčal. Zmocnili sa ma rozpaky, ako keby som zrazu vpadla niekam uprostred párty, o ktorej som nemala vedieť.

Po troch sekundách sa ozval mužský hlas: „Prosím?“

„Dobrý deň. Je tam Lyle Wirth?“ Buck oňuchával dlážku pri mojich nohách, dožadoval sa ďalšieho žrádla.

„Kto je tam?“ Hlas znel stále duto a vzdialene – akoby vychádzal z ničoty. Alebo z jamy.

„Tu je Libby Dayová. Dostala som od vás list.“

„Kristepane, fakt? Libby Dayová? Odkiaľ voláte? Z mesta?“

„Ktoré mesto máte na mysli?“

Ten chlap – alebo chlapec, hlas znel mlado – zakričal čosi na kohosi v úzadí; zachytila som len odpoveď „Už som ich urobil“, a potom mi zahundral do ucha: „Z Kansas City? Bývate teda v Kansas City...“

Už som chcela zložiť, keď začal revať „haló, haló“, ako keby som bola nejaké oťapené decko, čo nevládze dávať pozor na hodine, tak som odvetila, že naozaj žijem v Kansas City, a spýtala som sa, o čo mu vlastne ide. Zasmial sa – hahaha –, akoby chcel povedať neveríte mi, ale...

„Ako som vám napísal, chcem sa s vami pohovárať, či by ste nemali záujem o verejné vystúpenie.“

„Vystúpenie?“

„No, pracujem v jednom klube... Tento týždeň máme stretnutie a...“

„V akom klube?“

„No, nie je to obyčajný klub, ale undergroundový, ak viete, o čom hovorím...“

Čušala som, nech sa trochu potrápi. Napriek suverénnemu začiatku očividne prišiel do rozpakov. Fajn.

„Do telefónu to, dofrasa, nemôžem vysvetľovať. Čo keby som vás napríklad... pozval na kávu?“

„Na kávu je neskoro,“ namietla som. Zrazu som si uvedomila, že zrejme nemal na mysli dnešný večer, a potom, ako zabijem najbližších štyri, päť hodín.

„Tak na pivo... Alebo na víno...“ dodal.

„Kedy?“

Ticho. „Dnes večer?“

Ticho. „Dobre.“

Lyle Wirth vyzeral ako sériový vrah, čo znamenalo, že ním zrejme nie je. Keby ste rozsekávali na kusy šľapky alebo konzumovali bezdomovcov, usilovali by ste sa pôsobiť nenápadne. Sedel za špinavým kartárskym stolíkom uprostred Grilu Tima Clarka, zatuchnutej krčmy pri blšom trhu. Gril Tima Clarka bol donedávna známy prvotriednym barbecue, no v poslednom čase ho začínala navštevovať aj lepšia klientela – nesúrodá zmes starých prešedivených kunčaftov a dlhovlasých chlapíkov v úzkych džínsoch. Lyle nepatril ani k jedným. Mal čosi cez dvadsať a nepoddajné vlnité vlasy, očividne sa ich usiloval skrotiť priveľkým množstvom gélu na nesprávnych miestach a odstávali mu od hlavy v nápadne ligotavých chumáčoch. Mal okuliare bez rámov, priliehavú vetrovku Members Only a úzke džínsy, skôr pritesné ako štýlové. Jemné črty na chlapovi nepôsobili atraktívne. Chlapi by nemali mať pery ako ružové púčiky.

Len čo som k nemu zamierila, stretli sa nám oči. Najprv ma nespoznal – iba si ma kriticky premeral ako muž neznámu ženu. Až keď som zastala pri jeho stole, došlo mu: pehy, útle telo, nos ani gombička, pripomínal ju tým väčšmi, čím dlhšie ste naň pozerali.

„Libby!“ zvolal, no hneď si uvedomil, že to znie priveľmi familiárne, a tak dodal: „... Dayová.“ Zdvihol sa, odtiahol skladáciu stoličku, a potom, akoby ho zamrzelo vlastné gavalierske gesto, rýchlo si sadol. „Máte blond vlasy...“

„Hej,“ prikývla som. Neznášam, keď niekto nadväzuje rozhovor faktami – čo máte odpovedať? Horúci deň. Áno, máte pravdu. Poobzerala som sa okolo seba, aby som si objednala. Čašníčka v krátkej sukni, s bujnou čiernou hrivou mi otrčala pekný chrbát. Zaklopkala som na stôl, a keď sa ku mne obrátila, uvidela som najmenej sedemdesiatročnú tvár, usadené vrstvy rozmazaného mejkapu vo vráskach, mramorovú sieť fialkastých žiliek na chrbtoch rúk. Akoby jej zavrzgalo v kostiach, keď sa ku mne sklonila a pokrčila nos, len čo som požiadala iba o PBR.

„Robia tu skvelé hovädzie rebierka,“ poznamenal Lyle. Ani on si však nič neobjednal, popíjal neidentifikovateľný nápoj mliečnej farby.

Mäso nejem, odkedy som videla doslova rozkrájaných svojich najbližších – ešte vždy som sa usilovala vytesniť z hlavy Jima Jeffreysa nad hrubým šťavnatým steakom. Pokrútila som hlavou, a kým som čakala na pivo, obzerala som sa okolo seba ako turistka. Prvé, čo mi padlo

do očí, bol smútok za Lylovými nechtami. Stará čašníčka mala čiernu parochňu nasadenú nakrivo a na zátylku prilepených niekoľko spotených bielych pramienkov. Zastrčila si ich pod parochňu, pričom schmatla jednu dávku hranolčekov – prskali a škvrcali pod tepelnou lampou. Pri vedľajšom stole sedel nad hovädzimi rebierkami tučný chlap a skúmal čerstvý úlovok, čo kúpil na blšom trhu; gýčovitú starú vázu s morskou pannou. Jeho prsty jej zanechali na prsiach mastné flaky. Čašníčka predo mňa mlčky položila pivo a hneď sa zaliečavo obrátila k tučniakovi, osloviac ho zlatko.

„O aký klub teda ide?“ spýtala som sa Lyla.

Očervenel, kolenom pod stolom mu myklo. „No, niektorí chlapi hrajú pomyselný futbal alebo zbierajú bejzbalové karty...“ Prikývla som. Silene sa zasmial a pokračoval: „Alebo ženy čítajú klebetníky, kde sa dozvedia všetko o nejakom hercovi, ako ho napríklad volali, keď bol malý, kde sa narodil a podobne...“

Znovu som prikývla, tentoraz ostražitejšie.

„Náš klub je teda čosi podobné, ibaže... Nazvali sme ho Vražedný klub.“

Logla som si piva, konček nosa mi zrosil pot.

„Nie je to také zvrátené, ako to znie.“

„Znie to dosť zvrátene.“

„Niektorí ľudia milujú záhady. Iní stále surfujú na blogoch so skutočnými zločinmi. Náš klub má viacero takých členov. Každý je zameraný na vlastnú oblasť zločinu, je ňou doslova posadnutý: Laci Peterson, Jeffrey MacDonald, Lizzie Bordenová... vy a vaša rodina. Vy a vaša rodina fascinujete mnohých. Je ich strašne veľa, viac ako fanúšikov malej Patricie JonBenét Ramseyovej.“ Zachytil môj úškrn a dodal: „Mám na mysli tragédiu ako takú. Aj váš brat za mrežami – koľko vlastne vyfasoval, dvadsaťpäť rokov?“

„Bena neľutujte. Vyvraždil mi rodinu.“

„Hm, chápem.“ Začal cmúľať úlomok mliečneho ľadu. „Zhovárate sa s ním o tom?“

Okamžite som zaujala obrannú pozíciu. Niektorí ľudia by bez váhania odprisahali, že Ben je nevinný. Posielajú mi novinové výstrižky, kde sa píše o ňom. Odhadzujem ich, len čo mi zrak padne na Benovu fotografiu – hrdzavé vlasy mu splývajú na pleciah ako Ježišovi Kristovi a harmonizujú s mierumilovnou tvárou. Onedlho bude mať štyridsať. Nikdy som nebola navštíviť brata vo väzení, ani raz za všetky tie roky. Naposledy ho premiestnili do nápravno- výchovného zariadenia na okraji nášho rodného mesta – Kinnakee v Kansase –, kde vraždil. Nikdy som však netrpela nostalgiou.

Väčšinu Benových fanúšičiek tvoria ženy. Ženy, s ktorými život nezaobchádzal v rukavičkách, s ušami ako lopúchy, dlhými zubami, trvalou, úzkymi perami a v nohavicových

kostýmoch. Tu a tam sa zjavia pred mojimi dverami, oči sa im horúčkovo lesknú. Obviňujú ma, že som krivo svedčila. Musela som byť zmätená, niekto ma musel prinútiť ku klamstvu, keď som vo veku siedmich rokov prisahala, že vrahom je môj brat. Často na mňa ziapu a z úst im fŕkajú sliny. Zopár ma dokonca vyfackalo. Vtedy pôsobia ešte nepresvedčivejšie. Hysterickú ženskú s tvárou skrivenou od zúrivosti nik neberie vážne, čo je pre mňa jednoduchšie.

Keby boli ku mne milšie, azda by ma presvedčili.

„Nie, s Benom nie som v kontakte. Ani nechcem byť, ak ste tu preto.“

„Nie, vôbec. Ale vypustili ste z úst lož, lebo vám prišla takpovediac vhod, niekto vám vymyl mozog. Nemohli by ste ešte pouvažovať o tej noci?“

Temné miesto.

„Nie.“

„Možno si spomeniete na dačo zaujímavé. Medzi Benovými zástancami sa nájde zopár... ehm... expertov, ktorí vedia o celom prípade viac ako vyšetrovatelia. Niežeby to bolo ťažké.“

„Skupina ľudí ma chce teda presvedčiť, že Ben je nevinný.“

„No... možno. Ale azda ich presvedčíte o opaku.“ Zachytila som uňho akúsi blahosklonnosť. Vzrušene sa predkláňal, plecيا meravé.

„Chcem tisícku.“

„Môžem vám dať sedemsto.“

Znovu som navonok ľahostajne blúdila pohľadom okolo seba, rozhodnutá zobrať, čo mi Lyle Wirth ponúka. V opačnom prípade by som si musela čo najskôr pohľadať nejakú robotu, a ešte som nebola pripravená. Nepatrím k ľuďom odkázaným na to, aby zaberali päť dní v týždni. Pondelok, utorok, streda, štvrtok, piatok? Veď ani z postele nevstávam päť dní za sebou... Nespomínam si, kedy som jedla päť dní za sebou. Chodiť deň čo deň do roboty na osem hodín – nekonečných osem hodín mimo domu – neprichádzalo do úvahy.

„Dobre,“ prikývla som.

„Výborne. Medzi nimi je veľa zberateľov, takže by ste mohli priniesť dajaké suveníry, napríklad predmety z vášho detstva, ktoré by ste chceli predať. Môžete pokojne získať aj dvetisíc dolárov. Rátajú sa najmä listy. Pochopiteľne, čím osobnejšie, tým lepšie. Čokoľvek z obdobia krátko pred tou masakrou – pred tretím januárom osemdesiatpäť,“ odriekal, akoby to hovoril často. „Hocičo od vašej mamy. Vaša matka... mnohých ľudí... ehm... fascinuje.“

Vždy ich fascinovala. Vždy túžili poznať ženu, ktorú zavraždí vlastný syn.